

Potvrzení nebo změna rozhodnutí soudu prvního stupně

Je-li ke správnému rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě, která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu závěru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 778/2006, ze dne 17.10.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně JUDr. J. Z., správkyne konkursní podstaty úpadkyně K., spol. s r.o., zastoupené JUDr. O. F., advokátem, proti žalovanému Ing. R. K., zastoupenému JUDr. I. M., advokátem, o určení vlastnictví k nemovitostem, vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 6 C 350/2003, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 14. prosince 2004, č.j. 35 Co 551/2004-39, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 14. prosince 2004, č.j. 35 Co 551/2004-39, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ve výroku označeným rozsudkem změnil rozsudek Okresního soudu v České Lípě ze dne 22. ledna 2004, č.j. 6 C 350/2003-18, ve vyhovujícím výroku ve věci samé tak, že zamítl žalobu na určení, že K., spol. s r.o. je vlastníkem objektu bydlení na stavební parcele a dále vlastníkem stavební parcely obojí zapsaných na listu vlastnictví č. 4923 pro katastrální území a obec Č. L. Dále změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že povinnost k zaplacení soudního poplatku se žalovanému neukládá, a rozhodl o nákladech za řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud, vycházející z vázanosti pravomocným rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 13. února 2003, č.j. 9 C 94/2002-65, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 4. července 2003, č.j. 30 Co 238/2003-83, jímž bylo rozhodnuto o zamítnutí žaloby žalobkyně proti žalovanému na určení, že kupní smlouva ze dne 1. června 1999 uzavřená mezi účastníky ohledně sporných nemovitostí je neplatná, dospěl k závěru, že žalobě na určení vlastnictví shora uvedených nemovitostí nelze vyhovět pro důvodně vznesenou námitku promlčení žalovaným ve vztahu k právu žalobkyně na odstoupení od uvedené kupní smlouvy. Odvolací soud se neztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně, podle něhož u kupních smluv na nemovitosti nelze aplikovat promlčení práva na odstoupení od smlouvy, neboť zákon v tomto směru nestanoví žádné lhůty. Při posuzování důvodnosti námitky promlčení, kterou žalovaný vznesl v řízení před soudem prvního stupně, vyšel z obecné tříleté promlčecí doby práva prodávajícího (žalobkyně) na odstoupení od kupní smlouvy pro prodlení kupujícího (žalovaného) se zaplacením kupní ceny podle § 100 odst. 2 ve spojení s § 101 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), jejíž počátek běhu se odvíjí od dohodnuté doby splatnosti. Měl-li podle ujednání v předmětné kupní smlouvě žalovaný zaplatit kupní cenu při podpisu kupní smlouvy, k čemuž došlo dne 1. června 1999, počala běžet žalobkyni promlčecí doba ode dne následujícího, tj. od 2. června 1999 a skončila dne 2. června 2002. Odstoupila-li žalobkyně od smlouvy až dopisem ze dne 1. srpna 2003, stalo se tak

podle posouzení odvolacího soudu po uplynutí promlčecí doby a námitka promlčení vznesená žalovaným je důvodná. K tvrzení žalobkyně, že žalovaný vznesl námitku promlčení jejího práva na odstoupení od kupní smlouvy v rozporu s dobrými mravy, odvolací soud nepřihlížel s odůvodněním, že žalobkyně, ač řádně poučena podle § 119a občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), netvrdila před soudem prvního stupně žádná skutková tvrzení, ani neoznačila důkazy potřebné k posouzení tohoto jejího nového tvrzení, ač tak učinit mohla. To má podle odvolacího soudu ten důsledek, že neexistující skutkový podklad mu zabraňuje posoudit námitku, kterou žalobkyně nově vznesla v odvolacím řízení.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolatelka nesouhlasí se závěry odvolacího soudu o promlčení jejího práva na odstoupení od kupní smlouvy a v tomto směru odkazuje na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, který v této otázce dospěl ke zcela odlišnému právnímu názoru, s nímž se ztotožňuje.

Pro případ, že by se dovolací soud ztotožnil se závěrem odvolacího soudu o promlčení práva na odstoupení od smlouvy, dovolatelka setrvává na svém názoru, že žalovaný vznesl námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák., které je podle názoru Ústavního soudu vyjádřeno v nálezu sp. zn. III. ÚS 309/95 formulováno tak, že platí i pro výkon práva vznést námitku promlčení. Tento rozpor s dobrými mravy spatřuje dovolatelka v tom, že žalovaný, ač zažalován před uplynutím promlčecí doby na plnění, tj. na zaplacení kupní ceny ve výši 3 900 000,- Kč, neuhradil dosud ani část kupní ceny a s ohledem na napadené rozhodnutí se mu otevírá cesta k tomu, aby získal vlastnictví k předmětným nemovitostem, aniž by zaplatil jejich kupní cenu. Podle názoru dovolatelky není tato námitka, kterou již vznesla před odvolacím soudem, novou skutečností, jelikož důkazy svědčící oprávněnosti této námitky byly provedeny již před soudem prvního stupně a v daném případě jde jen o právní posouzení věci.

K argumentaci odvolacího soudu vázaností předmětným pravomocným soudním rozhodnutím, jímž bylo rozhodnuto o zamítnutí žaloby žalobkyně proti žalovanému na určení, že kupní smlouva ze dne 1. června 1999 uzavřená mezi účastníky ohledně sporných nemovitostí je neplatná, dovolatelka poznamenala, že cit. rozsudek odvolacího soudu byl zrušen, a proto o věci není pravomocně rozhodnuto.

Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání se žalovaný zcela ztotožnil s rozsudkem odvolacího soudu, který se podle jeho názoru v odůvodnění rozhodnutí zcela vypořádal s námitkami a argumentací dovolatelky, kterou dovolatelka opakovaně uplatnila v dovolání, přičemž dospěl ke správným skutkovým zjištěním a právnímu posouzení věci. Proto navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Dovolání je v této věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a je i důvodné.

Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3, větu první, o. s. ř.).

Vzhledem k přípustnosti dovolání dovolací soud nejprve posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnosti),

jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 242 odst. 3, větu druhou, o. s. ř.).

Vady, jež by činily řízení zmatečným, v dovolání namítány nejsou a z obsahu spisu nevyplývají. Jinak tomu však je s jinými vadami řízení, které zakládají důvodnost dovolání podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Jednou ze základních zásad, na nichž je založeno občanské soudní řízení, je zásada dvouinstančnosti tohoto řízení. K řízení v prvním stupni jsou zásadně příslušné okresní soudy (§ 9 odst. 1 o. s. ř.) a o odvoláních proti jejich rozhodnutím rozhodují krajské soudy (§ 10 odst. 1 o. s. ř.). Krajský soud jako soud odvolací přezkoumává správnost skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně a právního posouzení věci, k němuž tento soud na základě svých skutkových zjištění v rozhodnutí dospěl, jakož i správnost řízení, které vydání rozhodnutí soudu prvního stupně předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.). Je-li rozhodnutí soudu prvního stupně věcně správné, odvolací soud je potvrdí (§ 219 o. s. ř.). Odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže tento soud rozhodl nesprávně, ačkoli správně zjistil skutkový stav věci (§ 220 odst. 1 o. s. ř.), nebo jestliže po doplnění dokazování (§ 213 odst. 2 o. s. ř.) je skutkový stav zjištěn tak, že je možno o věci spolehlivě rozhodnout (§ 220 odst. 2 o. s. ř.). Nejsou-li podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně, odvolací soud je zruší (§ 221 odst. 1, věta první, o. s. ř.); učiní tak zejména v případech uvedených v ustanovení § 221 odst. 1 písm. a) až e) o. s. ř. Zruší-li odvolací soud rozhodnutí, vrátí věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, nebo postoupí věc věcně příslušnému soudu, nebo řízení zastaví, popřípadě postoupí věc orgánu, do jehož pravomoci náleží (§ 221 odst. 2 o. s. ř.).

Zásada neúplné apelace, kterou je ovládáno občanské soudní řízení, akcentuje potvrzující a měnící rozhodnutí odvolacího soudu. Podmínky pro potvrzení ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně nejsou dány mimo jiné tehdy, jestliže právní posouzení věci soudem prvního stupně je nesprávné a její správné právní posouzení vyžaduje další skutková zjištění, která odvolací soud sám nemůže učinit. Tak je tomu nejen v případě, kdy je zapotřebí rozsáhlejšího doplnění dokazování, které nelze provést bez průtahů (§ 213 odst. 2 o. s. ř.), ale i tehdy, jestliže se má doplnění dokazování týkat podstatných skutečností (výsledkem doplnění dokazování by měla být zásadní skutková zjištění, která rozhodujícím způsobem ovlivní právní posouzení věci).

Nedostatek rozhodujících (pro správné rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění nemůže odvolací soud nahradit vlastním doplněním dokazování podle § 213 odst. 2 o. s. ř., ale ani tím, že tato skutková zjištění převezme z rozhodnutí soudu prvního stupně, který je učinil přesto, že vzhledem k (nesprávnému) právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil (z hlediska jeho právního posouzení nebyla tato skutková zjištění významná a významnými se stala až z pohledu právního názoru odvolacího soudu). Tímto postupem - pokud by vyústil ve změnu rozhodnutí soudu prvního stupně - by odvolací soud porušil zásadu dvouinstančnosti občanského soudního řízení, neboť by účastníkům odepřel možnost přezkumu správnosti nových, popřípadě - z pohledu soudu prvního stupně - dosud bezvýznamných (z hlediska právního posouzení věci odvolacím soudem ovšem rozhodujících) skutkových zjištění na základě jejich odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Rozhodnutí odvolacího soudu, na těchto skutkových zjištěních založené, by ve svých důsledcích bylo rozhodnutím vydaným v jediném stupni.

Jestliže skutková zjištění, která uvedl soud prvního stupně ve svém rozhodnutí, přestože pro ně byla - vzhledem k právnímu názoru zastávanému soudem prvního stupně - bezvýznamná, nabudou vzhledem k jinému právnímu názoru na věc, zaujatému odvolacím soudem, významu až v odvolacím řízení, nelze účastníkovi, v jehož neprospěch tato skutková zjištění vyznívají, upřít možnost nechat je přezkoumat odvolacím soudem na základě jeho odvolání podaného proti rozhodnutí soudu prvního stupně.

Je třeba též vzít v úvahu, že nedodržení zásady dvouinstančnosti občanského soudního řízení zároveň představuje porušení stanoveného postupu, kterým se každý může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu ve smyslu ustanovení článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992, jako součást ústavního pořádku České republiky a publikované pod č. [2/1993 Sb.](#), a významně tak zasahuje do práva na soudní ochranu garantovaného touto ústavněprávní normou. V této souvislosti lze poukázat na náleží Ústavního soudu ČR ze dne 24. září 1998, sp. zn. III. ÚS 139/98, uveřejněný v příloze časopisu Soudní rozhledy č. 12/1998, str. 29, v jehož odůvodnění Ústavní soud ČR mimo jiné uvedl, že “změna právního náhledu odvolacího soudu je ... důvodem kasačního rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž z hlediska ústavněprávního se tím účastníkům otevírá možnost uplatnění práva vyjádřit se k němu, případně i předložit nové důkazy, které z pohledu dosavadního nebyly relevantní”.

Z uvedeného vyplývá, že je-li ke správnému rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě, která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu závěru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně; odvolací soud proto rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení (shodně srov. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 30/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odvolací soud však v posuzované věci v souladu se shora uvedenými zásadami nepostupoval. Zatímco soud prvního stupně své rozhodnutí na závěru o promlčení práva odstoupit od smlouvy nezaložil, neboť podle jeho názoru zákon v tomto směru nestanoví žádné lhůty, odvolací soud postavil své rozhodnutí na závěru o důvodně vznesené námitce promlčení práva na odstoupení od smlouvy. Z tohoto pohledu však soud prvního stupně věc neposuzoval a své rozhodnutí nezaložil na skutkových zjištěních, z nichž vycházel odvolací soud při posouzení námítky promlčení. Za této situace proto nebyly podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozsudku soudu prvního stupně a odvolací soud měl podle § 221 odst. 1 o. s. ř. tento rozsudek zrušit a vrátit věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení se závazným právním názorem v otázce promlčení práva odstoupit od smlouvy. Jestliže takto odvolací soud nepostupoval, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a dovolací soud k této vadě odvolacího řízení ve smyslu § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. přihlédl. Lze tak uzavřít, že došlo k naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Protože již pro tuto vadu řízení jsou dány podmínky pro zrušení rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 a 3 o. s. ř., nemusel se Nejvyšší soud zabývat dalšími dovolacími námitkami, které může žalobkyně uplatnit v dalším řízení.

Pakliže rozsudek odvolacího soudu není z důvodu shora specifikované vady řízení správný, Nejvyšší soud jej, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)